

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.2 № 4

2025

"LIFELONG LEARNING" KONSEPSIYASI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING SHAXSIY SIFATLARINI UZLUKSIZ RIVOJLANTIRISH TAMOIYILLARI

Hakimova Nargiza Suphanovna

Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti, (PhD)

Annotatsiya

Ushbu maqolada "lifelong learning" (uzluksiz o'qish) konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish tamoyillari nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirishning asosiy tamoyillari tizimlashtirilib, ularning pedagogik amaliyotda qo'llanilishi bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Maqolada ta'kidlanishicha, zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining uzluksiz o'z ustida ishlashi, refleksiv kompetensiyalarni shakllantirishi va uzluksiz o'qish madaniyatini egallashi muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: lifelong learning, uzluksiz ta'lim, bo'lajak o'qituvchi, shaxsiy sifatlar, kasbiy rivojlanish, pedagogik mahorat, tamoyillar, kompetensiya, refleksiya, o'z-o'zini rivojlantirish.

ПРИНЦИПЫ НЕПРЕРЫВНОГО РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТНЫХ КАЧЕСТВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ КОНЦЕПЦИИ «LIFELONG LEARNING»

Хакимова Наргиза Суфхановна

Бухарский государственный педагогический институт, доцент (PhD)

Аннотация

В данной статье теоретически проанализированы принципы непрерывного развития личностных качеств будущих учителей на основе концепции «lifelong learning» (обучение на протяжении всей жизни). В результате исследования систематизированы основные принципы непрерывного развития личностных качеств будущих учителей и разработаны рекомендации по их применению в педагогической практике. В статье подчёркивается, что в современной системе образования важное значение имеют непрерывное самосовершенствование учителя, формирование рефлексивных компетенций и овладение культурой обучения на протяжении всей жизни.

Ключевые слова: lifelong learning, непрерывное образование, будущий учитель, личностные качества, профессиональное развитие, педагогическое мастерство, принципы, компетенция, рефлексия, саморазвитие.

PRINCIPLES OF CONTINUOUS DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS' PERSONAL QUALITIES BASED ON THE "LIFELONG LEARNING" CONCEPT

Hakimova Nargiza Suphanovna

Bukhara State Pedagogical Institute, Associate Professor (PhD)

Abstract

This article provides a theoretical analysis of the principles of continuous development of personal qualities of future teachers based on the concept of "lifelong learning." As a result

of the research, the main principles of continuous development of personal qualities of future teachers have been systematized, and recommendations for their application in pedagogical practice have been developed. The article emphasizes that in the modern educational system, the teacher's continuous self-improvement, formation of reflective competencies, and acquisition of a lifelong learning culture are of great importance.

Keywords: lifelong learning, continuous education, future teacher, personal qualities, professional development, pedagogical mastery, principles, competency, reflection, self-development.

KIRISH XXI asr jamiyati bilimlar asrida tez sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda va bu holat ta'lim tizimiga, ayniqsa pedagog kadrlar tayyorlash sifatiga yangi talablarni qo'yimoqda. Zamonaviy pedagogik paradigmada o'qituvchi shaxsi markaziy o'rinni egallaydi, chunki ta'lim sifati bevosita pedagogning kasbiy va shaxsiy sifatlariga bog'liq [1]. Bugungi kunda "lifelong learning" yoki uzluksiz o'qish konsepsiyasi jahon ta'lim amaliyotida yetakchi yo'nalishlardan biriga aylangan bo'lib, u shaxsning hayoti davomida uzluksiz bilim olishi, ko'nikma va malakalarini takomillashtirib borishi zarurligini ta'kidlaydi [2]. Ushbu konsepsiya ayniqsa pedagog kadrlar tayyorlash tizimida muhim ahamiyat kasb etadi, chunki o'qituvchi o'z faoliyati davomida nafaqat o'quvchilarga bilim beradi, balki ularda ham uzluksiz o'qish madaniyatini shakllantirishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini isloh qilish, pedagog kadrlarning malakasini oshirish va uzluksiz kasbiy rivojlanishni ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Ammo amaliyotda bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish tamoyillari yetarli darajada ishlab chiqilmagan, nazariy va metodologik asoslari to'liq ochib berilmagan. Shu sababli ushbu tadqiqot mavzusining dolzarbligi ortib bormoqda. Tadqiqotning maqsadi "lifelong learning" konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish tamoyillarini nazariy jihatdan asoslash va tizimlashtirish hisoblanadi.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI. Ushbu tadqiqotda nazariy tahlil, qiyosiy-taqqoslash va tizimli yondashuvlar metodologik asos sifatida qo'llanilgan. Tadqiqot jarayonida xalqaro va mahalliy ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari tahlil qilingan. Tahlil jarayonida induktiv va deduktiv fikrlash usullaridan foydalanilgan bo'lib, turli mamlakatlar tajribasini umumlashtirish orqali bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirish tamoyillari aniqlangan [3,4]. Uzluksiz o'qish konsepsiyasi XX asrning ikkinchi yarmida shakllana boshlagan bo'lib, uning nazariy asoslarini YUNESKO, OECD va Yevropa Ittifoqi hujjatlarida keng yoritilgan [5]. YUNESKO ta'rifiga ko'ra, uzluksiz o'qish shaxsning hayoti davomida bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan barcha o'quv faoliyatlarini o'z ichiga oladi. Ushbu konsepsiya uch asosiy tamoyilga asoslanadi: birinchidan, ta'lim butun umr davom etadi; ikkinchidan, rasmiy, norasmiy va informal ta'lim shakllari bir xil ahamiyatga ega; uchinchidan, o'quvchi ta'lim jarayonining markazida turadi. OECD tadqiqotlarida ta'kidlanishicha, o'qituvchilarni tayyorlash borgan sari uzluksiz o'qish nuqtai nazaridan ko'rib chiqilmoqda, bunda boshlang'ich ta'lim fundamental bilimlarni shakllantirsa, uzluksiz kasbiy rivojlanish butun faoliyat davomida mutaxassislikni mustahkamlaydi [6].

A. Xoliqov o'zining "Pedagogik mahorat" asarida o'qituvchining kasbiy mahoratini rivojlantirishda shaxsiy sifatlarning muhim ahamiyatini ta'kidlaydi [1]. Muallif ta'kidlashicha, pedagogik mahorat bilim, ko'nikma va malakalarning oddiy yig'indisi emas, balki o'qituvchi shaxsining integral sifati bo'lib, u uzluksiz takomillashtirib borilishi lozim. N.N. Azizxo'jayeva pedagogik texnologiyalar va mahorat masalalarini tadqiq qilar ekan, o'qituvchining innovatsion faoliyati, pedagogik munosabat va madaniyat masalalarini chuqur tahlil qilgan [2]. Muallif

fikricha, zamonaviy o'qituvchi o'z ustida muntazam ishlash, yangiliklarni o'zlashtirish va amaliyotga joriy etish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Rus olimi N.K. Sergeyev uzluksiz pedagogik ta'lim tamoyilini tadqiq qilgan ekan, uni shaxsga yo'naltirilgan pedagogik ta'lim paradigmasini amalga oshirishning yetakchi vositasi sifatida ta'riflaydi [3]. Muallif ta'kidlashicha, uzluksiz pedagogik ta'lim o'qituvchining kasbiy-shaxsiy rivojlanishini ta'minlash uchun zarur shart-sharoitlar tizimini o'z ichiga oladi, ya'ni: kasbiy-pedagogik tayyorgarlik va malaka oshirishning barcha bosqichlarida vorisiylik; rasmiy va norasmiy kasbiy-pedagogik o'z-o'zini ta'lim birligi; umumiy va kasbiy-pedagogik ta'lim birligi; pedagogik ta'limning barcha elementlarini o'zgaruvchan hayot sharoitlariga muvofiq uzluksiz yangilab borish. O.V. Lebedeva va M.A. Rodionova zamonaviy maktab talabi sifatida o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini tadqiq qilib, pedagogik kompetentlikni rivojlantirishning shartlari sifatida o'qituvchining o'z umumbashariy va maxsus madaniyatini oshirish zarurligini anglashini ko'rsatadilar [4].

Britaniya Kengashining uzluksiz kasbiy rivojlanish doiralari bo'yicha tadqiqotlarida CPD (Continuing Professional Development) rejalashtirilgan, uzluksiz va uzluksiz jarayon sifatida ta'riflanadi, bunda o'qituvchilar o'zlarining shaxsiy va kasbiy sifatlarini rivojlantirishga, bilim, ko'nikma va amaliyotlarini takomillashtirishga harakat qiladilar [7]. Bu jarayon o'qituvchilarni kuchaytirish, ularning faollik darajasini oshirish va tashkilot hamda o'quvchilarning rivojlanishiga olib keladi. OECD tomonidan o'tkazilgan TALIS 2018 tadqiqoti natijalariga ko'ra, aksariyat o'qituvchilar so'rov o'tkazilgan yildan oldingi davr mobaynida kamida bitta kasbiy rivojlanish tadbiriga qatnashgan bo'lsa-da, ularning yarmidan kami tengdoshlar bilan o'zaro o'rganish va tarmoqlashtirishga asoslangan treninglarda ishtirok etgan [6]. Bu holat hamkorlikdagi o'rganish o'qituvchilar tomonidan eng samarali deb tan olinishiga qaramay, amaliyotda yetarli darajada qo'llanilmayotganini ko'rsatadi.

H.H. Pham va boshqalarning ta'lim muhitida uzluksiz o'qishga bag'ishlangan tizimli adabiyotlar sharhi 2000-2022-yillar oralig'ida chop etilgan 55 ta ilmiy ishni qamrab olgan [8]. Tadqiqot natijalariga ko'ra, uzluksiz o'qish bilan bog'liq eng ko'p uchraydigan tushunchalar uzluksiz o'qish ko'nikmalari, uzluksiz o'qish kompetensiyalari va uzluksiz o'qishning uch turi (rasmiy, norasmiy va informal) hisoblanadi. Mualliflar ta'kidlashlaricha, uzluksiz o'qishning mustahkam nazariyasi hali to'liq ishlab chiqilmagan va qo'llanilmagan, bu esa kelgusida tadqiqotchilar uchun keng imkoniyatlar ochadi. N. Şen va H. Yildiz Durakning tadqiqotida ingliz tili o'qituvchilarining uzluksiz o'qish moyilliklari, kasbiy kompetensiyalari va texnologiyalarni integratsiya qilish bo'yicha o'z-o'ziga ishonchi o'rtasidagi munosabatlar o'rganilgan [9]. Tadqiqot natijalariga ko'ra, o'qituvchilarning uzluksiz o'qish moyilliklari va kasbiy kompetensiyalari o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjud bo'lib, bu uzluksiz o'qish madaniyatini rivojlantirish orqali pedagoglarning kasbiy sifatlarini yaxshilash mumkinligini ko'rsatadi.

L. Boeskens, D. Nusche va M. Yuritaning OECD uchun tayyorlagan tadqiqotida o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy o'rganishini qo'llab-quvvatlash siyosatlari bo'yicha konseptual asos taklif qilingan [7]. Mualliflar ta'kidlashlaricha, o'qituvchilarning boshlang'ich ta'limi ularni ishga tayyorlashning muhim jihati bo'lsa-da, bu o'qituvchilarning kasbiy o'sishi kontinuumida faqat bir bo'lakdir. Uzluksiz kasbiy o'rganish o'qituvchilarga bilimlarini kengaytirish va chuqurlashtirishda, yangi tadqiqotlar, vositalar va amaliyotlar bilan tanishishda, o'quvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlariga javob berishda hayotiy ahamiyatga ega [10]. Bundan tashqari, u hamkorlikdagi maktab madaniyatini shakllantirish va o'qituvchilik kasbini yaxlitlikda takomillashtirishni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA. Adabiyotlar tahlili asosida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish tamoyillarini quyidagicha tizimlashtirish mumkin: birinchidan, rivojlantiruvchi ta'lim tamoyili o'qituvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lib, unga shaxsiy va kasbiy xususiyat hamda

sifatlarni uzluksiz rivojlantirib borishni ta'minlaydi; ikkinchidan, tizimlilik tamoyili o'qituvchining zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarda ishlashga tayyorgarligi nafaqat nazariy bilim, ko'nikma va malakalarni, balki keng ko'lamlı kasbiy muammolarni hal qilish bo'yicha amaliy tajribani bosqichma-bosqich oshirishni ham o'z ichiga olishi kerakligini ko'rsatadi; uchinchi, individuallashtirish tamoyili har bir bo'lajak o'qituvchining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni nazarda tutadi; to'rtinchi, refleksivlik tamoyili o'qituvchining o'z faoliyatini muntazam tahlil qilishi, kuchli va zaif tomonlarini aniqlashi hamda o'z-o'zini takomillashtirishga yo'naltirilganligini bildiradi; beshinchi, integrativlik tamoyili rasmiy, norasmiy va informal ta'lim shakllarining o'zaro bog'liqligini ta'minlaydi.

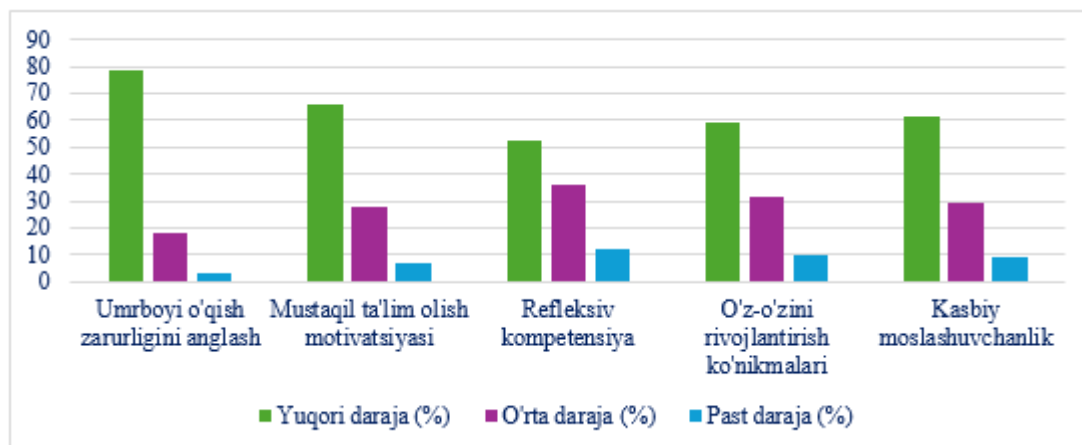
Tadqiqot jarayonida Buxoro davlat pedagogika institutining 235 nafar talabasi, Navoiy davlat universitetining 180 nafar talabasi va Andijon davlat universitetining 130 nafar talabasi, jami 545 nafar respondent ishtirokida so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnoma natijalariga ko'ra, bo'lajak o'qituvchilarning uzluksiz o'qish konsepsiyasiga munosabati va shaxsiy sifatlarni rivojlantirish bo'yicha o'z-o'zini baholash ko'rsatkichlari quyidagicha taqsimlangan.

1-jadval.

Tashkilot	Tadqiqot yili	Qamrov (mamlakatlar soni)	O'qituvchilar soni	Kasbiy rivojlanishda ishtirok (%)
OECD TALIS	2018	48	260 000	94,5
UNESCO UIL	2022	35	45 000	87,3
Britaniya Kengashi	2021	25	18 500	91,2

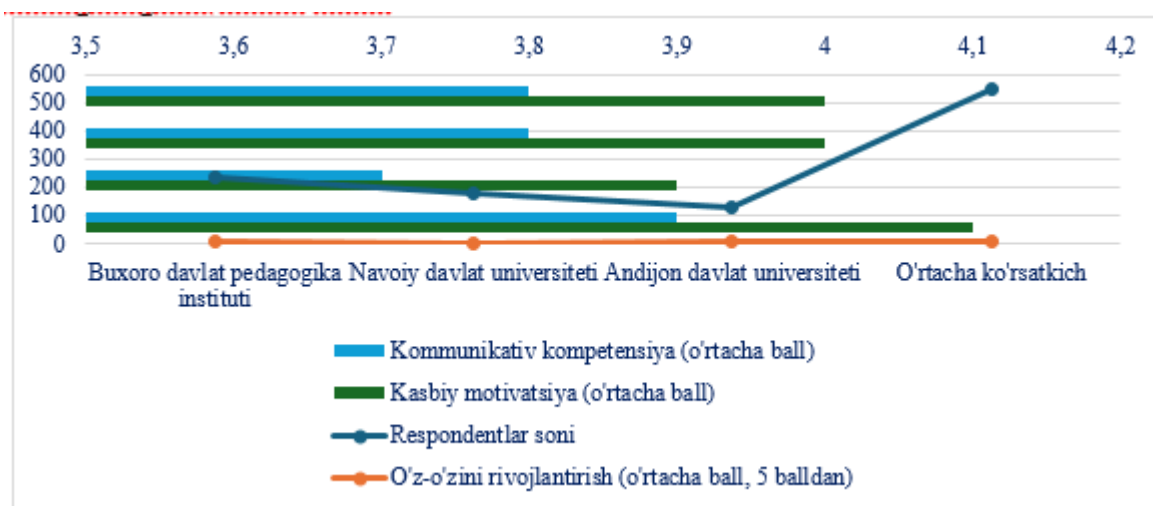
Xalqaro tajribalarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirish tizimli yondashuv asosida amalga oshiriladi. Xususan, Finlyandiya, Singapur va Kanada kabi mamlakatlarning pedagogik ta'lim tizimlarida uzluksiz o'qish konsepsiyasi ta'lim dasturlarining ajralmas qismi sifatida joriy etilgan bo'lib, talabalar birinchi kursdan boshlab o'z-o'zini rivojlantirish, refleksiv tahlil va mustaqil tadqiqot olib borish ko'nikmalariga o'rgatiladi. Ushbu mamlakatlarda pedagogik ta'lim kontinuumi yaratilgan bo'lib, u boshlang'ich kasbiy tayyorgarlik, induksiya davri va uzluksiz kasbiy rivojlanishni o'z ichiga oladi. Bunday yondashuvning samaradorligi OECD ning TALIS tadqiqotlari natijalarida ham tasdiqlangan bo'lib, ushbu mamlakatlardagi o'qituvchilarning kasbiy qoniqish darajasi va o'qituvchilarning akademik natijalari boshqa mamlakatlarga nisbatan sezilarli darajada yuqori ekanligi aniqlangan. O'zbekiston sharoitida ham xalqaro tajribalarni hisobga olgan holda pedagogik ta'lim tizimini takomillashtirish, bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish mexanizmlarini joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Tadqiqotning amaliy qismida bo'lajak o'qituvchilarning uzluksiz o'qish konsepsiyasiga munosabati va shaxsiy sifatlarini rivojlantirish darajasini aniqlash maqsadida so'rovnoma o'tkazildi. Tajriba-sinovda O'zbekistonning uchta yetakchi oliy ta'lim muassasasi talabalari ishtirok etdi: Buxoro davlat pedagogika institutidan 235 nafar talaba, Navoiy davlat universitetidan 180 nafar talaba va Andijon davlat universitetidan 130 nafar talaba, jami 545 nafar respondent qamrab olindi. Olingan natijalar quyidagi grafikda aks ettirilgan.

1-rasm. Bo'lajak o'qituvchilarning uzluksiz o'qish konsepsiyasiga munosabati (n=545)

Grafikdan ko'rinib turibdiki, bo'lajak o'qituvchilarning aksariyati uzluksiz o'qish zarurligini anglaydi, ammo refleksiv kompetensiya va o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalari nisbatan past darajada shakllangan. Bu holat pedagogik ta'lim jarayonida ushbu sifatlarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi. Xususan, refleksiv kompetensiyaning past darajada shakllanishi (faqat 52,3% yuqori daraja) o'qituvchilik kasbining muhim jihati bo'lgan o'z faoliyatini tahlil qilish va xatolardan o'rganish qobiliyatining yetarli darajada rivojlanmaganligidan dalolat beradi.

2-rasm. Oliy ta'lim muassasalari bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirish ko'rsatkichlari

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy motivatsiyasi nisbatan yuqori darajada (o'rtacha 4,0 ball), ammo o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalari (o'rtacha 3,7 ball) va kommunikativ kompetensiya (o'rtacha 3,8 ball) yetarli darajada rivojlanmagan. Bu holat pedagogik ta'lim jarayonida talabalarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirishga ko'proq e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot natijalari asosida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish jarayonida bir qator muammolar aniqlandi. Birinchidan, pedagogik ta'lim dasturlarida uzluksiz o'qish konsepsiyasining nazariy asoslari yetarli darajada o'rgatilmaydi. Ikkinchidan, talabalarning mustaqil ta'lim olish va o'z-o'zini rivojlantirish

ko'nikmalari shakllantirish bo'yicha maxsus mashg'ulotlar kam o'tkaziladi. Uchinchidan, refleksiv amaliyot pedagogik ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida yetarli darajada joriy etilmagan. To'rtinchidan, mentor-mentee dasturlari va tengdoshlar bilan o'zaro o'rganish amaliyoti kam rivojlangan. Shu bilan birga, OECD tadqiqotlarida ta'kidlanganidek, kasbiy rivojlanishning samaradorligi dasturlar sifati hamda ular ta'minlaydigan qayta aloqa va keyingi qo'llab-quvvatlashga bog'liq [6]. Tengdoshlar bilan hamkorlikda o'rganish o'qituvchilar tomonidan eng samarali deb tan olinishiga qaramay, amaliyotda yetarli darajada qo'llanilmayotgani ushbu yo'nalishda islohotlar olib borish zarurligini ko'rsatadi.

Bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli tobora ortib bormoqda. N. Şen va H. Yildiz Durakning tadqiqoti natijalariga ko'ra, o'qituvchilarning uzluksiz o'qish moyilliklari va texnologiyalarni integratsiya qilish bo'yicha o'z-o'ziga ishonchi o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjud [9]. Zamonaviy raqamli platformalar, onlayn kurslar, virtual hamkorlik vositalari bo'lajak o'qituvchilarga o'z bilim va ko'nikmalarini mustaqil ravishda oshirish, xalqaro pedagogik hamjamiyat bilan aloqa o'rnatish va ilg'or tajribalarni o'rganish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, raqamli kompetensiyaning o'zi ham zamonaviy o'qituvchining muhim shaxsiy sifatlaridan biriga aylangan bo'lib, uni shakllantirish pedagogik ta'lim jarayonida alohida e'tibor talab etadi. Ammo texnologiyalardan foydalanish faqat vosita sifatida qaralishi kerak bo'lib, ular o'qituvchining shaxsiy rivojlanishi va kasbiy o'sishining asosiy maqsadlariga xizmat qilishi lozim.

Tadqiqot natijalarini umumlashtirib aytganda, bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish ko'p qirrali va murakkab jarayon bo'lib, u pedagogik ta'limning barcha bosqichlarida izchil amalga oshirilishi lozim. L. Boeskens, D. Nusche va M. Yurita ta'kidlaganidek, o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy o'rganishi hamkorlikdagi maktab madaniyatini shakllantirish va o'qituvchilik kasbini yaxlitlikda takomillashtirishda muhim rol o'ynaydi [7]. Shu nuqtai nazardan, O'zbekistonda pedagogik ta'lim tizimini isloh qilishda nafaqat o'quv dasturlari mazmunini yangilash, balki ta'lim jarayonini tashkil etishning yangi shakl va usullarini joriy etish ham zarur. Bu, o'z navbatida, bo'lajak o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirish, ularning o'z-o'zini rivojlantirish va uzluksiz o'qish ko'nikmalarini shakllantirish, refleksiv amaliyotni keng joriy etish kabi chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi. Faqat shunday kompleks yondashuv orqaligina zamonaviy talablarga javob beradigan, o'z kasbiy faoliyatini uzluksiz takomillashtirib boradigan pedagog kadrlarni tayyorlash mumkin.

XULOSA. Tadqiqot natijalariga ko'ra, "lifelong learning" konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish zamonaviy pedagogik ta'limning muhim yo'nalishi hisoblanadi. Xalqaro va mahalliy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, o'qituvchining kasbiy mahorati va pedagogik kompetensiyasi uning shaxsiy sifatleri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ular uzluksiz takomillashtirib borilishi lozim. Tadqiqotda aniqlangan beshta asosiy tamoyil, ya'ni rivojlantiruvchi ta'lim, tizimlilik, individuallashtirish, refleksivlik va integrativlik tamoyillari bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini uzluksiz rivojlantirish jarayonini tashkil etishda metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Amaliy tavsiyalar sifatida quyidagilarni ta'kidlash mumkin: pedagogik ta'lim dasturlariga uzluksiz o'qish konsepsiyasining nazariy asoslarini kiritish; talabalarning mustaqil ta'lim olish va o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha maxsus mashg'ulotlar joriy etish; refleksiv amaliyotni pedagogik ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida joriy etish; mentor-mentee dasturlari va tengdoshlar bilan o'zaro o'rganish amaliyotini keng joriy etish; bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini baholash va monitoring qilish tizimini yaratish. Kelgusida ushbu mavzu bo'yicha empirik tadqiqotlar o'tkazish, turli pedagogik ta'lim yo'nalishlarida bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirish xususiyatlarini qiyosiy o'rganish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: IQTISOD-MOLIYA, 2011. – 348 b. – URL: https://renessans-edu.uz/files/books/2023-10-07-07-38-05_20314b584d4545fb4f546355c7e730d5.pdf
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2006. – 192 b. – URL: [https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20texnologiyalar%20va%20pedagogik%20mahorat%20\(N.Azizxo'jayeva\).pdf](https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20texnologiyalar%20va%20pedagogik%20mahorat%20(N.Azizxo'jayeva).pdf)
3. Сергеев Н.К. Принцип непрерывности педагогического образования и его реализация в современной практике // Известия ВГПУ. – 2014 – №6. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/printsip-neprepryvnosti-pedagogicheskogo-obrazovaniya-i-ego-realizatsiya-v-sovremennoy-praktike>
4. Лебедева О.В., Родионова М.А. Непрерывное профессиональное развитие учителей как требование современной школы // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 3. – URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=18790>
5. UNESCO Institute for Lifelong Learning. Teachers as lifelong learners. – Hamburg: UIL, 2024. – URL: <https://www.uil.unesco.org/en/teachers-lifelong-learners>
6. OECD. TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners. – Paris: OECD Publishing, 2019. – URL: <https://www.oecd.org/en/topics/teacher-professional-learning-and-development.html>
7. Boeskens L., Nusche D., Yurita M. Policies to support teachers' continuing professional learning: A conceptual framework and mapping of OECD data // OECD Education Working Papers. – 2020. – № 235. – URL: https://www.oecd.org/en/publications/policies-to-support-teachers-continuing-professional-learning_247b7c4d-en.html
8. Pham H.H. et al. Lifelong Learning in the Educational Setting: A Systematic Literature Review // International Journal of Environmental Research and Public Health. – 2023. – Vol. 20, № 8. – URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10182754/>
9. Şen N., Yildiz Durak H. Examining the Relationships Between English Teachers' Lifelong Learning Tendencies with Professional Competencies and Technology Integrating Self-Efficacy // Education and Information Technologies. – 2022. – Vol. 27. – P. 5953–5988. – URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-021-10867-8>
10. British Council. Frameworks of Continuing Professional Development for Teachers. – London, 2021. – URL: <https://www.britishcouncil.in/teach/continuing-professional-development>